

Stockholms kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Hammarbyskolan
belägen i Stockholms kommun

Tillsyn i Hammarbyskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Stockholms kommun under vårterminen 2016. Hammarbyskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 10 maj och den 2 juni 2016. Hammarbyskolan består av Hammarbyskolan Norra, Hammarbyskolan Södra samt Roma Kulturklass. Skolinspektionen har vid tillsynen besökt den del av Hammarbyskolans verksamhet som bedrivs i Hammarbyskolan Södra samt Roma Kulturklass.

Måluppfyllelse och resultat

Årskurs 9

På grund av lågt elevantal finns ingen nationell statistik att tillgå i Skolverkets databas (SIRIS).

Årskurs 6

Enligt Skolverkets nationella statistik var den genomsnittliga betygspoängen i årskurs 6 på Hammarbyskolan högre än genomsnittet i riket i 14 av 18 ämnen läsåret 2014/15. Störst var skillnaden i ämnena fysik och svenska som andraspråk där den genomsnittliga betygspoängen var 1,6 respektive 1,5 poäng över snittet i riket. Den genomsnittliga betygspoängen på de nationella proven var högre än snittet i riket i ämnena engelska samt matematik. På de nationella proven i ämnet svenska var den genomsnittliga betygspoängen (13,0 poäng) något lägre än snittet i riket (13,5 poäng).

Årskurs 3

Enligt Skolverkets nationella statistik varierade andelen elever på Hammarbyskolan som nådde kravnivån på delproven i matematik mellan cirka 72 och 95 procent. Andelen som nådde kravnivån på respektive delprov var lägre än motsvarande andel i riket på 5 av 7 delprov. Andelen som nådde kravnivån på delproven i svenska varierade mellan 80 och 100 procent. På 7 av de 8 delproven var andelen högre än motsvarande andel i riket som helhet.

Trygghet och studiero

Enligt Skolinspektionens elevenkät från hösten 2015 upplever 9 av 10 elever som har besvarat enkäten i årskurs 5 att det stämmer helt och hållet eller ganska bra att de trygga på Hammarbyskolan. Vidare uppger 96 procent av eleverna i årskurs 5 att det stämmer helt och hållet eller ganska bra att de vet vem de ska vända sig till om någon elev blir kränkt och 92 procent av eleverna att de vuxna på skolan reagerar när de får reda på att kränkningar förekommer.

Beslut

2016-08-25
3 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

Vad gäller studiero så visar Skolinspektionens elevenkät från hösten 2015 att mer än var femte besvarande elev i årskurs 5 anser att det inte stämmer alls eller stämmer ganska dåligt att de har studiero på lektionerna.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Föreläggande vid vite	2017-01-27
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande vid vite	2017-01-27
3. Bedömning och betygssättning	Föreläggande vid vite	2017-01-27
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande vid vite	2017-01-27
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande vid vite	2017-01-27
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande vid vite	2017-01-27

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats. Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens har vid tillsynen av Hammarbyskolan identifierat flera allvarliga brister avseende den del av Hammarbyskolans verksamhet som bedrivs i Roma Kulturklass. Trots att en övervägande majoritet av eleverna i årskurserna 6-9 i Roma kulturklass inte når upp till kunskapskraven i flera ämnen har skolan varken utrett de enskilda elevernas behov av särskilt stöd eller analyserat den bristande måluppfyllelsen på generell nivå inom ramen för ett systematiskt kvalitetsarbete. Därmed har det inte heller vidtagits några utvecklingsåtgärder för att se till att undervisningen leder till att eleverna når kunskapskraven, något en hög andel av eleverna inte gjort i flera ämnen under hela fem terminer. Rektorn och huvudmannen kan inte heller uppge några insatser för att komma till rätta med elevernas höga frånvaro i Roma Kulturklass, något som de båda uppfattar som det största hindret för elevernas måluppfyllelse. Rektorn har vid skolinspektionens tillsyn inte heller kännedom om att lärarna i Roma kulturklass har bristande kunskap om de regler som

Beslut

2016-08-25
5 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

gäller vid betygsättning och att undervisningen inte bedrivs i den omfattning och med det innehåll som framgår av de nationella styrdokumenterna.

Tillsynen visar vidare att eleverna i Roma Kulturklass inte omfattas av Hammarbyskolans målinriktade arbete för att förebygga kränkande behandling. Skolinspektionen bedömer det som särskilt viktigt att rektorn ser till att elevernas trygghet följs upp på ett systematiskt vis eftersom lärarna ger uttryck för att en kartläggning av elevernas trygghet inte är nödvändig. Detta trots att det framkommer av intervjuer med lärarna att kränkningar mellan eleverna förekommit.

Skolinspektionens utredning visar också att Hammarbyskolan Södras elever inte får sina behov av studie- och yrkesvägledning tillgodosedda och att eleverna i Roma Kulturklass inte omfattas av studie- och yrkesvägledarens arbete. Vidare visar tillsynen att skolpsykologen inte deltar i något förebyggande elevhälsoarbete på Hammarbyskolan Södra. Dessutom arbetar inte någon av elevhälsans professioner med eleverna i Roma Kulturklass vare sig förebyggande eller åtgärdande i syfte att stödja elevernas måluppfyllelse, utöver att skolsköterskan erbjuder eleverna hälsokontroller.

Skolinspektionen bedömer att samtliga av de påtalade bristerna i Hammarbyskolan, framför allt i den del av verksamheten som bedrivs i Roma Kulturklass, utgör allvarliga hinder för elevernas möjlighet att nå utbildningens mål. Bristerna har dessutom i de flesta fall förelegat under en längre tid, utan att åtgärder vidtagits för att komma till rätta med bristerna. Skolinspektionen anser därför att det föreligger skäl att förena föreläggandena med vite.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Stockholms kommun att vid vite av 1 800 000 kronor senast den 27 januari 2017 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Stockholms kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömmande av vitet.

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Stockholms kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Undervisningen utgår från och omfattar målen i läroplanen och respektive kursplan. (Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 3. Kursplaner)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Se till att eleverna får undervisning i samtliga ämnen.
- Se till att undervisningen i respektive ämne utgår från kursplanen och omfattar det centrala innehållet för respektive årskurs.
- Se till att undervisningstiden i respektive ämne stämmer överens med timplanen för grundskolan, samt att förlorad undervisningstid tas igen.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i undervisningen på Hammarbyskolan. Skolinspektionens utredning visar att undervisningen i den del av verksamheten som bedrivs i Roma Kulturklass inte omfattar och utgår från målen i kursplanerna. Tillsynen visar även att Hammarbyskolan inte kan garantera att eleverna i Roma Kulturklass ges en likvärdig utbildning som omfattar samtliga delar av det centrala innehållet som ska ingå i undervisningen i grundskolan. Skolan kan inte heller garantera att eleverna får den undervisningstid de har rätt till i alla ämnen.

För utbildningen i grundskolan gäller en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen. Läroplanen anger dels utbildningens värdegrund och uppdrag, dels mål och riktlinjer för hur utbildningen ska bedrivas. Läroplanen innehåller även kursplaner för grundskolan. Kursplanerna innehåller respektive ämnes syfte och centrala innehåll. Vidare ska, enligt 2 kap. 9 § skollagen, det pedagogiska arbetet ledas och samordnas av rektorn. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn, enligt läroplanen, ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen för utbildningen. Enligt 10 kap. 5 § skollagen ska den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan vara minst 6 890 timmar. Undervisningstiden ska fördelas över grundskolans ämnen enligt en timplan.

Vid Skolinspektionens tillsyn framkommer att rektorn inte kan redogöra för att samtliga elever på Hammarbyskolan får den garanterade undervisningstiden i respektive ämne. Rektorn kan inte heller redogöra för att samtliga elever får undervisning utifrån det centrala innehållet i kursplanerna.

Dokumentstudier visar att Roma Kulturklass har tre scheman: ett för eleverna i årskurserna 1-3, ett för eleverna i årskurserna 4-6 och ett för eleverna i årskurserna 7-9. Av schemana framgår inte hur mycket lektionstid som eleverna ges i ämnena fysik, kemi, biologi, religionskunskap, historia, samhällskunskap och geografi då samtliga scheman endast innehåller lektioner i samhällsorienterande ämnen (SO) respektive naturorienterande ämnen (NO). Vid besök i verksamheten observerade Skolinspektionen vidare att eleverna i årskurserna 4-9 undervisades tillsammans utifrån schemat för årskurserna 7-9.

Skolinspektionen observerade även att flera lektioner byttes ut under skoldagen. En lektion i NO ersattes av en kortare lektion i SO och en lektion i slöjd ersattes av en lektion i idrott och hälsa. Lektionerna började dessutom, i flera fall, inte på utsatt tid. Vid intervju med lärarna i Roma Kulturklass uppger de att de säkerställer den garanterade undervisningstiden genom att följa schemana. Även rektorn menar att schemat garanterar undervisningstiden. På

Beslut

2016-08-25

8 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

fråga hur undervisningen i ett ämne tas igen när lektioner på schemat ersätts av lektioner i andra ämnen, uppger lärarna att det syns i schemat att lektionerna kompenseras för. Exakt hur kan de inte redogöra för och Skolinspektionens dokumentstudier visar att detta inte går att se.

Vidare observerade Skolinspektionen att ingen av fyra på varandra följande lektioner med elever i årskurserna 4-9 anpassades för att tillmötesgå att eleverna tillhör sex olika årskurser och att eleverna ska arbeta mot olika kursplaner. Vid en lektion arbetade t.ex. samtliga elever i årskurserna 4-9 med en och samma matematikuppgift. Lärarna bekräftar i intervju att eleverna i årskurserna 1-9 undervisas på samma nivå i vissa ämnen. Rektorn uppger i intervju att det kan stämma att elever från årskurserna 4-9 undervisas på samma nivå. Det var vidare oklart vilket centralt innehåll, och i vissa fall också vilket ämne, som var aktuellt vid respektive lektion. Varken syfte eller mål kopplat till läro- och kursplanen presenterades heller av lärarna för eleverna på någon av de lektioner som Skolinspektionen observerade.

Skolinspektionen har också tagit del av samtliga lokala pedagogiska planeringar för undervisningen i Roma Kulturklass. Samtliga planeringar omfattar förskoleklass och årskurserna 1-9. Det framgår dock inte i någon av planeringarna vilket centralt innehåll undervisningen ska innehålla för eleverna i respektive årskurs. I flera fall framgår inte alls undervisningens innehåll eller hur undervisningen ska bedrivas. Trots detta uppger rektorn i intervju att hon säkerställer att undervisningen utgår ifrån läro- och kursplan via planeringarna. På frågan om hur rektorn upplever verksamheten i förhållande till lärarnas planeringar uppger rektorn att hon sällan besöker Roma Kulturklass och att det i sådant fall alltid sker föranmält.

Vid Skolinspektionens besök observerades också att eleverna i Roma Kulturklass inte har tillgång till ändamålsenliga lokaler i idrott och hälsa, slöjd samt i de naturorienterande ämnena. Vid intervju kan elevernas lärare varken uppge var eleverna har undervisning i idrott och hälsa eller träslöjd. Det framkommer vidare i intervjun att undervisningen i textilslöjd bedrivs utifrån vad som är möjligt i de lokaler eleverna befinner sig i och att eleverna har undervisning i metallslöjd och naturorienterande ämnen i en lokal utanför skolan. Rektorn uppger att eleverna förvisso har tillgång till ändamålsenliga lokaler för alla ämnen på Hammarbyskolan Södra, men att undervisning inte bedrivs i dessa lokaler för eleverna vid Roma Kulturklass.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte

Beslut

2016-08-25
9 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart.

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Verksamheten vid Hammarbyskolan uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Stockholms kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa den konstaterade bristen.

Skolinspektionen har vid tillsynen av Hammarbyskolan kunnat konstatera allvarliga brister i undervisningen. Utredningen visar att rektorn inte kan garantera att eleverna i Roma Kulturklass får undervisning i alla ämnen i den omfattning som de har rätt till enligt timplanen. Rektorn har inte heller säkerställt att eleverna får en undervisning som utgår från läro- och kursplanen och som omfattar det centrala innehållet. Att rektorn inte säkerställt att eleverna ges utbildning av den omfattning och med det innehåll som utbildningen enligt nationella föreskrifter ska innehålla innebär en risk för att eleverna inte får en likvärdig utbildning av god kvalitet. I förlängningen innebär detta en risk för att eleverna lämnar grundskolan utan att ha getts möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Skolinspektionen ser allvarligt på detta, inte minst mot bakgrund av att en övervägande majoritet av eleverna i verksamheten som bedrivs i Roma kulturklass under en lång tid inte nått upp till kunskapskraven. Det är därför högst angeläget att bristerna inom detta centrala område snarast rättas till.

Med hänsyn till bristernas allvar och de konsekvenser bristerna redan har fått och framöver riskerar att få för eleverna, bedömer Skolinspektionen att bristerna är av sådan art att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avge lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta.

Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehundledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Stockholms kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8–12 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Se till att ansvariga på skolan skyndsamt utreder elevers behov av särskilt stöd om:
 - det befaras att eleverna inte kommer nå kunskapskraven trots att stöd getts i form av extra anpassningar,
 - om det finns särskilda skäl att anta att extra anpassningar inte skulle vara tillräckliga för att eleven ska nå kunskapskraven,
 - om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.

- Samråd ska se med elevhälsan vid utredning av behov av särskilt stöd, om det inte är uppenbart obehövt.
- Se till att eleverna ges det särskilda stöd som utredningen visar att eleven behöver för att nå kunskapskraven.
- Se till att de särskilda stödinsatserna följs upp och utvärderas.
- De särskilda stödåtgärder som beslutas om ska dokumenteras i ett åtgärdsprogram. I detta ska framgå vilka behov av särskilt stöd eleven har, hur behoven ska tillgodoses samt när och av vem de särskilda stödåtgärderna ska följas upp.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det finns stora brister i Hammarbyskolans arbete med särskilt stöd. Bristerna finns i den del av skolans verksamhet som bedrivs i Roma kulturklass. Tillsynen visar att Hammarbyskolan förvisso har rutiner för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd, men att dessa inte följs när det gäller eleverna i Roma Kulturklass. Eleverna i Roma kulturklass behov av särskilt stöd utreds inte i de fall där extra anpassningar visat sig vara otillräckliga för att hjälpa eleverna att nå kunskapskraven. I Roma Kulturklass har ingen av eleverna utretts för behov av särskilt stöd trots att 14 av 15 elever i årskurserna 6-9 har haft F i flera ämnen i upp till fem terminer i sträck. Skolinspektionens utredning visar att lärarna arbetar med extra anpassningar för eleverna, men för många av eleverna är extra anpassningar inte tillräckligt. Detta framgår tydligt av de låga kunskapsresultaten för eleverna i Roma Kulturklass. Det framkommer även i intervjuer med lärarna. Mot bakgrund av elevernas låga kunskapsresultat är det synnerligen allvarligt att ingen av eleverna blivit utredda för behov av särskilt stöd eller fått sådant särskilt stöd. Det är därmed sannolikt att många elever inte får det särskilda stöd som de är i behov av. Skolinspektionen ser allvarligt på att eleverna inte getts möjlighet att utredas för behov av och erhålla särskilda stödinsatser. Tillsynen visar därtill att det finns ett fall där en elev getts åtgärder inom ramen för särskilt stöd där detta inte föregåtts av någon utredning och inte heller dokumenterats i ett åtgärdsprogram eller följts upp. I sammanhanget vill Skolinspektionen understryka att det också är viktigt att skolan ser till att elevhälsan involveras vid utredningar kring behov av särskilt stöd, om det inte är uppenbart obehövt.

Huvudmannen och rektorn måste därför snarast säkerställa att elevers eventuella behov av särskilt stöd skyndsamt utreds och att samråd sker med elevhälsan vid dessa utredningar, om det inte är uppenbart obehövt. Vidare måste huvudmannen och rektorn säkerställa att en elev ges sådant särskilt stöd som en utredning visar att eleven är i behov av. Det särskilda stödet ska också

Beslut

2016-08-25

12 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

dokumenteras i ett åtgärdsprogram samt följas upp och utvärderas. Om de insatta stödåtgärderna inte varit tillräckliga ska ytterligare åtgärder vidtas.

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.

Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt.

Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ges möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar får rektorn besluta om avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång).

I förarbetena till skollagen anges att bestämmelserna ställer krav på att det finns rutiner för hur personalen ska rapportera till rektor när det blir aktuellt att bedöma om en elev är i behov av särskilt stöd. Det är väsentligt att det finns lokalt utformade rutiner för rektors samråd med elevhälsopersonalen (prop. 2009/10:165 s. 290-291). I förarbetena till skollagen anges vidare att det endast i undantagsfall bör kunna anses vara uppenbart obehövligt att i en utredning om särskilt stöd samråda med den del av elevhälsan som har specialpedagogisk kompetens (prop. 2013/14:160 s. 25).

Skolinspektionens dokumentstudier visar att 14 av 15 av eleverna i årskurserna 6 till 9 i Roma Kulturklass inte når upp till kunskapskraven i ett eller flera ämnen. Utdrag ur betygskatalogen fr.o.m. vårterminen 2014 t.o.m. vårterminen 2016 visar att dessa elever dessutom haft betyget F i de aktuella ämnena under

Beslut

2016-08-25

13 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

samtliga terminer i Roma Kulturklass. Den övervägande majoriteten av eleverna har haft F i mellan 2 och 10 ämnen under fem terminer i följd. Skolan har inte redogjort för måluppfyllelsen för elever i årskurser där betyg inte sätts och några individuella utvecklingsplaner för dessa elever har skolan inte heller kunnat presentera. Skolinspektionens dokumentstudier visar vidare att ingen av elevakterna innehåller någon dokumentation kring respektive elevs stödbehov eller stöd som getts eleven med anledning av elevens kunskapsresultat.

Av Skolinspektionens intervjuer och lektionsobservationer framkommer att eleverna i Roma Kulturklass ges extra anpassningar inom ramen för undervisningen. Enligt lärarna arbetar de med extra anpassningar så fort det behövs, det vill säga "*direkt när de ser att det inte fungerar*". Såväl rektorn som lärarna i Roma Kulturklass uppger dock att ingen av eleverna i Roma Kulturklass har utretts för behov av särskilt stöd. Lärarna uppger att det stöd som ges till eleverna i Roma Kulturklass stannar vid extra anpassningar och kan inte svara på att, eller hur, de säkerställer att eleverna får det stöd som behövs för att utvecklas så långt som möjligt i förhållande till kunskapskraven. Enligt lärarna förekommer det att elever inte ges det stöd som de har behov av. Rektorn uppger att det kan finnas elever i Roma Kulturklass som är i behov av särskilt stöd, men exakt hur stödbehoven ser ut för eleverna vet inte rektorn eftersom ingen av eleverna utretts för behov av särskilt stöd.

Även Skolinspektionens intervjuer med elevhälsans representanter bekräftar att ingen av eleverna i Roma Kulturklass varit föremål för någon utredning om behov av särskilt stöd. Några representanter ur elevhälsan känner till att flera av eleverna i Roma Kulturklass inte når upp till kunskapskraven, men enligt elevhälsan har de ingen inblick i hur stödet för eleverna i Roma Kulturklass ser ut och de har inte fått något uppdrag att jobba för att stödja elevernas måluppfyllelse. Tvärtom uppger samtliga kompetenser i skolans elevhälsoteam att inga elever från Roma Kulturklass har lyfts till elevhälsan i fråga om stödbehov.

Vidare framkommer i intervju med rektorn att en elev i Roma Kulturklass har förkortad skoldag. Enligt rektorn är detta dock inte fråga om anpassad studiegång, och någon dokumentation kring denna åtgärd finns inte att tillgå.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart.

Beslut

2016-08-25
14 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Verksamheten vid Hammarbyskolan uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Stockholms kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa den konstaterade bristen.

Skolinspektionen har vid tillsynen av Hammarbyskolan kunnat konstatera allvarliga brister i skolans arbete med särskilt stöd. Utredningen visar att ingen elev i den del av Hammarbyskolans verksamhet som bedrivs i Roma Kulturklass har fått sitt behov av särskilt stöd utrett trots att en stor andel av eleverna under upp till fem terminer i följd uppvisat svårigheter att nå upp till kunskapskraven. Detta trots att lärarna arbetar aktivt med extra anpassningar. Att skolan inte utreder elevernas behov av särskilt stöd innebär en hög risk för att eleverna inte ges det stöd de har rätt till för att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Tillsynen visar också att det finns fall där elever getts åtgärder inom ramen för särskilt stöd, i form av anpassad studiegång genom att eleven fått en förkortad skoldag, där detta inte föregåtts av någon utredning och inte heller dokumenterats i ett åtgärdsprogram eller följts upp.

Tillsynen visar vidare att bristerna i skolans arbete med särskilt stöd har pågått under en längre tid. Trots detta har åtgärder för att komma till rätta med bristerna inte vidtagits, vilket framstår som anmärkningsvärt mot bakgrund av att eleverna i Roma Kulturklass uppvisat svårigheter att nå kunskapskraven under flera år. Bristerna har tidigare påpekats av Skolinspektionen i samband med tillsynen år 2013 (se dnr 43-2012:4307) och har nu alltså kunnat konstateras igen. Bristerna kan därmed inte anses vara av tillfällig art.

Att bristerna i Hammarbyskolans arbete med särskilt stöd fått reella konsekvenser för eleverna i Roma Kulturklass under denna tid framgår av den bristande kunskapsutvecklingen i samtliga av de ämnen där eleverna under tidigare terminer fått F. Inte en enda elev har nått kunskapskraven trots att lärarna uppger att de jobbar med extra anpassningar så fort en elev uppvisar svårigheter i sin skolsituation. En hög andel av eleverna har haft F i mellan 2 till 10 ämnen under fem terminer i följd. Att rektorn och lärarna uppger att eleverna inte utreds för eller ges något stöd utöver extra anpassningar är därför allvarligt. Om bristerna tillåts fortgå inom detta centrala område är det troligt att bristerna även framöver kan komma att få allvarliga konsekvenser för eleverna. Det är därför högst angeläget att bristerna snarast rättas till.

Med hänsyn till bristernas allvar, de konsekvenser bristerna redan har fått och framöver riskerar att få för eleverna och den tid under vilket bristerna har pågått, bedömer Skolinspektionen att bristerna är av sådan art att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Hammarbyskolan inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn ser till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. (3 kap. 14 § och 10 kap. 15-18 §§ skollagen; 6 kap. 7 § skolförordningen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Se till att lärarna är väl förtrogna med det regelverk som gäller för betygssättning.
- Se till att betyg utfärdas i enlighet med det regelverk som gäller för betygssättning.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att rektorn på Hammarbyskolan inte ser till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Detta beror på att lärarna i Roma Kulturklass saknar den kunskap som krävs för att säkerställa en rättvis och likvärdig betygssättning. Det framkommer att lärarna inte känner till

Beslut

2016-08-25
16 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

skillnaden mellan betyget F och en streckmarkering och att flera elever därför getts felaktiga betyg.

Enligt skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Enligt förarbetena till skollagen är syftet med bestämmelsen att särskilt markera rektorns ansvar för en rättvis och likvärdig betygssättning (prop. 2009/10:165 s. 667). Det innebär att rektorn måste se till att lärarna är förtrogna med regelverket och att de ges stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg.

I skollagen anges även att betyg ska sättas i grundskolans ämnen i årskurserna 6-9. Om undervisningen i naturorienterande ämnen och samhällsorienterande ämnen i huvudsak varit ämnesövergripande fram till och med slutet av årskurs 6 får rektorn dock besluta att ett sammanfattande betyg ska sättas för dessa respektive ämnen i årskurs 6. Som betyg ska någon av beteckningarna A, B, C, D, E eller F användas. Betyg för godkända resultat betecknas med A, B, C, D eller E. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. Betyg för icke godkänt resultat betecknas med F. Om det saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper i ett ämne på grund av elevens frånvaro ska betyg inte sättas i ämnet. Detsamma gäller när det ska sättas ett sammanfattande betyg för de naturorienterande respektive samhällsorienterande ämnena. Vidare anges i skolförordningen att kunskapskrav ska finnas för betygen A-E.

Vid Skolinspektionens intervjuer med lärarna i Roma Kulturklass framkommer att dessa inte är förtrogna med regelverket för betygssättning. Vid Skolinspektionens granskning av samtliga betygskataloger från och med vårterminen 2014 till och med vårterminen 2016 framkommer att det förekommit att samtliga elever getts streck i ämnena teknik, slöjd och idrott och hälsa. På fråga om varför uppger lärarna i intervju att det beror på att eleverna inte visat kunskaper i enlighet med kunskapskraven. Lärarna uppger samtidigt att de elever som bytt till Roma Kulturklass från andra skolor höjt sina betyg från streck till F när de börjat i Roma Kulturklass. Då Skolinspektionen redogör för betygsregelverket uppger lärarna att det är möjligt att några av de elever som getts streck i betyg istället borde getts betyget F. I intervju med rektorn framkommer att hon inte känner till att lärarna sätter streck istället för F på elever som visat sig inte nå upp till kunskapskraven och säger att de i så fall behöver lyfta frågan.

Av den resultatredogörelse som rektorn redovisat för Skolinspektionen framkommer också att alla elever i årskurs 6 getts streck i ämnet kemi under flera läsår. När Skolinspektionen frågar rektorn om varför eleverna getts streck i kemi så uppger rektorn att det beror på att eleverna getts sammanfattande

betyg. Eleverna har dock, enligt redogörelsen, getts betyg i ämnena fysik och biologi.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart.

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite.

Verksamheten vid Hammarbyskolan uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Stockholms kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa den konstaterade bristen.

Skolinspektionen har vid tillsynen av Hammarbyskolan kunnat konstatera allvarliga brister i skolans arbete med bedömning och betygsättning. Utredningen visar att eleverna i Roma Kulturklass getts felaktiga betyg eftersom lärarna har bristande kunskap om betygsättning. Utredningen visar också att bristerna förelegat under en lång tid utan att de åtgärdats. Skolinspektionen ser allvarligt på detta då det innebär att eleverna i Roma Kulturklass inte bedöms likvärdigt gentemot de nationella kunskapskraven. Skolinspektionen bedömer sammantaget att skäl föreligger att förena föreläggandet med vite. Detta med hänsyn till bristernas allvar och de konsekvenser för eleverna som bristerna fått och riskerar att få, samt att bristerna förelegat under en längre tid.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Stockholms kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

Beslut

2016-08-25

18 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Se till att det bedrivs ett målinriktat arbete mot kränkande behandling på Hammarbyskolan som omfattar samtliga elever på skolan, det vill säga:
 - kartlägga tryggheten för samtliga elever,
 - utifrån kartläggningen vidta konkreta åtgärder för att motverka kränkande behandling,
 - följa upp insatta åtgärder.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Hammarbyskolans målinriktade arbete mot kränkande behandling. Detta då eleverna i Roma Kulturklass inte omfattas av Hammarbyskolans målinriktade arbete för att förhindra kränkande behandling av elever. Utredningen visar att eleverna endast formellt omfattas av Hammarbyskolans plan mot kränkande behandling och det målinriktade arbetet för att förhindra kränkande behandling som bedrivs vid Hammarbyskolan. Eleverna har enligt lärarna inte deltagit i utformandet av planen mot kränkande behandling och känner själva inte igen sig i det som framgår i planen. Elevernas trygghet har inte heller kartlagts på något annat sätt, trots att det framgår av lärarintervjun att eleverna känt sig utsatta av varandra vid tidigare tillfällen.

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Vidare anges att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga att elever utsätts för kränkande behandling. I detta arbete ingår att varje år upprätta en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en översikt över de åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

För att arbetet mot kränkande behandling ska vara målinriktat i enlighet med författningarnas krav är det viktigt att skolan regelbundet kartlägger elevernas trygghet och trivsel samt deras uppfattning om förekomsten av kränkande

Beslut

2016-08-25
19 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

behandling. Skolan bör analysera kartläggningen för att identifiera risker för kränkande behandling samt utifrån de identifierade riskerna formulera konkreta och uppföljningsbara mål för arbetet. Utifrån målen bör skolan planera vilka insatser som ska genomföras under året för att nå målen och bestämma vem som ansvarar för respektive insats. Insatserna ska följas upp och uppföljningen ska dokumenteras. Det är viktigt att eleverna involveras i det kartläggande arbetet (Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling, SKOLFS 2012:10 s. 39).

Elevehälsans representanter uppger att eleverna i Roma Kulturklass inte deltar i Hammarbyskolans trygghetsarbete och att ingen har uppmärksammat eleverna inom ramen för arbetet med skolans plan mot kränkande behandling. Elevehälsans representanter uppger vidare att de inte vet hur eleverna i Roma Kulturklass tillförsäkras trygghet och studiero. Även rektorn uppger att hon inte har någon insyn i hur tryggheten för eleverna i Roma Kulturklass kartläggs och hon har aldrig tagit del av någon sådan kartläggning. Det framgår inte heller att rektorn själv initierat eller bedrivit någon sådan kartläggning.

Lärarna i Roma Kulturklass uppger att eleverna omfattas av samma plan mot kränkande behandling som övriga skolan. Lärarna bekräftar dock att eleverna i Roma Kulturklass inte deltagit i framtagandet av planen i form av t.ex. kartläggning av deras trygghet. Enligt lärarna har det i samtal med eleverna framkommit att de inte tycker att delar i planen stämmer överens med miljön i Roma Kulturklass, en verksamhet som befinner sig i en annan lokal en halv kilometer från Hammarbyskolan Södra. På grund av detta har planen, enligt lärarna, inte samma funktion som på övriga skolan. Elevernas trygghet har inte heller kartlagts av lärarna själva. Detta eftersom lärarna ger uttryck för att det inte är nödvändigt då eleverna inte kränker varandra. Detta trots att det i intervju med lärare framkommer att elever känt sig utsatta av andra elever i Roma Kulturklass.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart.

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite.

Beslut

2016-08-25
20 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

Verksamheten vid Hammarbyskolan uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Stockholms kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa den konstaterade bristen.

Skolinspektionen har vid tillsynen av Hammarbyskolan kunnat konstatera allvarliga brister i skolans målinriktade arbete mot kränkande behandling. Utredningen visar att eleverna i Roma Kulturklass inte omfattas av något målinriktat arbete mot kränkande behandling. Eleverna har inte deltagit i utarbetandet av Hammarbyskolans plan mot kränkande behandling. Bland elevernas lärare finns även en uppfattning om att en kartläggning inte behövs och att eleverna inte kränker varandra. Det är därför angeläget att skolan snarast fullgör sin skyldighet att arbeta förebyggande för att motverka kränkande behandling, vilket bland annat förutsätter kartläggning av elevernas trygghet. Om bristerna tillåts fortgå inom detta centrala område finns det risk för att eleverna utsätts för kränkande behandling som skulle kunna förebyggas genom ett aktivt målinriktat arbete.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skäl föreligger att förena föreläggandet med vite. Detta med hänsyn till bristernas allvar och de konsekvenser för eleverna som bristerna riskerar att få.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Stockholms kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Skolan ska säkerställa att eleverna deltar i utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Uteblir en elev utan giltigt skäl ser rektorn till att elevens vårdnadshavare informeras samma dag. (7 kap. 17 § skollagen)

Beslut

2016-08-25
21 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)
- Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. (2 kap. 29 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Se till att samtliga elever vid Hammarbyskolan deltar i utbildningen om de inte har giltigt skäl att utebli.
- Se till att elevhälsans arbete omfattar samtliga elever på Hammarbyskolan. Detta arbete ska vara främst förebyggande och hälsofrämjande och syfta till att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Elevhälsans samtliga kompetenser ska bidra med sina perspektiv i arbetet.
- Se till att studie- och yrkesvägledaren, eller personal med liknande kompetens, bedriver ett arbete som omfattar samtliga elever på Hammarbyskolan.
- Se till att den studie- och yrkesvägledande verksamheten vid Hammarbyskolan tillgodoser och utgår ifrån elevernas behov av vägledning inför framtida studie- och yrkesval.
- Se till att studie- och yrkesvägledaren, eller personal med liknande kompetens, är ett stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

Motivering till bedömning av brist

Hög frånvaro försvårar elevernas möjligheter till måluppfyllelse

Skolinspektionen bedömer att det finns stora brister i Hammarbyskolans arbete med att säkerställa att eleverna deltar i utbildningen. Detta avser eleverna i den del av skolans verksamhet som bedrivs i Roma Kulturklass. Utredningen visar att eleverna i stor omfattning och under längre perioder är frånvarande från skolan. Enligt rektorn utgör elevernas höga frånvaro ett hinder för elevernas måluppfyllelse, men varken rektorn eller huvudmannen har vidtagit några åtgärder för att komma till rätta med frånvaron.

Enligt 7 kap. 17 § skollagen ska elever i grundskolan delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.

Beslut

2016-08-25
22 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

Enligt rektorn går det 34 elever i Roma Kulturklass. Vid Skolinspektionens tillsynsbesök i Roma Kulturklass den 10 maj 2016 varierade antalet elever under dagen eftersom eleverna kommer och går som de vill från lektionerna. I flera fall utan att det kommenteras av lärarna. Som mest befinner sig 20 elever i verksamheten. Vid det oanmälda besök som Skolinspektionen genomförde den 2 juni 2016 befann sig inga av de 34 inskrivna eleverna i verksamheten. Enligt de lärare som fanns på plats befann sig samtliga elever på en konferens utomlands. Resan uppgavs inte vara någon skolresa. Enligt lärarna skulle alla elever vara borta två hela skoldagar. När Skolinspektionens utredare kontaktar rektorn senare samma dag och frågar varför ingen elev påträffats i verksamheten, upp rektorn att hon inte fått kännedom om elevernas frånvaro förrän den aktuella dagen.

Rektorn uppger i intervju att frånvaron för eleverna i Roma Kulturklass inte alltid registreras. I svar på protokoll uppger hon dock att all frånvaro finns rapporterad i skolwebben, men säger samtidigt att det är svårt för henne att styra verksamheten i Roma Kulturklass avseende närvaro eftersom hon inte är fysiskt närvarande i verksamheten. Vid Skolinspektionens intervjuer uppger rektorn också att lärarna i Roma Kulturklass brukar kontakta rektorn om stora delar av elevgruppen är frånvarande av någon anledning. Enligt rektorn är elevernas frånvaro anledningen till att kunskapsresultaten i Roma Kulturklass är låga och lärarna har enligt rektor uppgett att eleverna inte hinner få tillräckligt med undervisning eftersom de är frånvarande så mycket.

Vid Skolinspektionens intervju med representant för huvudmannen framkommer även att huvudmannen i dialog med rektorn identifierat stora problem med elevfrånvaro i Roma Kulturklass. Enligt representanten för huvudmannen är elevernas frånvaro periodvis hög, och eleverna kan ibland vara borta från skolan tre veckor i sträck. Representanten för huvudmannen uppger att verksamheten i Roma Kulturklass inte uppfyller kraven i fråga om elevernas närvaro, men kan inte uppge något exempel på åtgärder som vidtagits av huvudmannen med anledning av detta, utöver att det förts en dialog kring problemet.

Elevehälsan arbetar inte med alla elever och psykologen deltar inte i något förebyggande elevhälsoarbete

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Hammarbyskolans elevhälsas arbete i syfte att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Detta gäller främst verksamheten i Roma Kulturklass, men även verksamheten i Hammarbyskolan Södra.

Beslut

2016-08-25
23 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

Av utredningen framkommer att elevhälsan inte arbetar gentemot eleverna i Roma Kulturklass, vare sig på individuell nivå eller med generellt riktade insatser inom ramen för ett förebyggande och hälsofrämjande arbete, utöver att skolsköterskan erbjuder eleverna hälsokontroller. Utredningen visar att flera av elevhälsans kompetenser inte känner till elevgruppen och vilka eventuella behov av elevhälsoinsatser som eleverna har. Det framkommer också att samverkan mellan elevhälsans personal och lärarna i Roma Kulturklass inte fungerar och att elevhälsan inte ges tillträde till verksamheten. Mot bakgrund av att elevgruppen påvisar svårigheter i förhållande till kunskapskraven bedömer Skolinspektionen det som allvarligt att elevhälsan inte ges möjlighet att arbeta med eleverna på det sätt som lagen föreskriver att eleverna har rätt till. Detta gäller såväl det åtgärdande som det förebyggande och hälsofrämjande arbete som elevhälsan ska bedriva, i syfte att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Vid Hammarbyskolan Södra bedriver skolsköterskan, kuratorn och specialpedagogerna olika förebyggande och hälsofrämjande insatser utifrån sina respektive kompetenser. Den psykolog som finns tillgänglig arbetar dock endast på uppdrag vid behov i enskilda individärenden och deltar inte i något förebyggande eller hälsofrämjande arbete på skolan. Då det är av vikt att elevhälsans samtliga kompetenser, på något sätt, bidrar med sitt perspektiv i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet och att psykologen inte gör detta, bedömer Skolinspektionen att även elevhälsoarbetet i den verksamhet som bedrivs på Hammarbyskolan Södra påvisar brister.

Enligt skollagen ska det för eleverna i förskoleklassen och i grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbeten till skollagen (prop. 2009/10:165 sid 275 f) anges att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. Vidare anges att elevhälsans fokus ska vara förebyggande och hälsofrämjande insatser i ett bredare perspektiv och att det är viktigt att elevhälsan medverkar i mer generellt inriktade uppgifter som rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund. I förarbetena anges även att elevhälsans arbete förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper.

Beslut

2016-08-25
24 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

Vid Skolinspektionens intervjuer med rektor, lärare och elevhälsans representanter framkommer att elevhälsan inte arbetar med eleverna i Roma Kulturklass. Det framkommer även att vissa av elevhälsans representanter inte ens känner till att verksamheten Roma Kulturklass finns. Varken skolkuratorn eller specialpedagogerna uppfattar att de har ett uppdrag att jobba gentemot eleverna i Roma Kulturklass. Det finns inte heller någon annan personal med samma profession som har ett sådant uppdrag. Vidare uppger skolsköterskan att hon inte får kännedom om alla elever som skrivs in i verksamheten, vilket bland annat försvårar för henne att genomföra sitt lagstadgade uppdrag att erbjuda eleverna hälsokontroller. Samtliga intervjuade representanter i elevhälsan - skolsköterskan, skolkuratorn och specialpedagogerna - uppger att de saknar inblick i verksamheten och ingen, utöver skolsköterskan, som erbjuder eleverna hälsokontroller, har träffat eleverna.

Såväl rektorn som en del av elevhälsans representanter uppger att eleverna i Roma Kulturklass har tillgång till elevhälsa, men att elevhälsan inte används. Vid elevhälsoteamets möten har det aldrig, enligt elevhälsans representanter, lyfts någon fråga kring eleverna i Roma Kulturklass. Elevhälsans representanter uppger att de inte heller träffar lärarna i Roma Kulturklass och enligt rektorn har elevhälsans personal inte närvarat i verksamheten. Vid Skolinspektionens intervju med lärarna i Roma Kulturklass bekräftas det att lärarna inte använder sig av elevhälsan.

Av Skolinspektionens intervjuer med rektor och elevhälsa framkommer också att Hammarbyskolan Södra endast anlitar psykolog vid behov. Enligt elevhälsans övriga kompetenser har psykologen aldrig medverkat vid något elevhälsoteamsmöte. Rektorn uppger att psykologen endast tillkallas vid behov i enskilda elevärenden och säger att det är en brist att psykologen inte deltar i elevhälsans löpande arbete. Rektorn uppger vidare att psykologen inte deltagit i något förebyggande arbete på skolan.

Eleverna ges inte tillgång till den studie- och yrkesvägledning de har behov av
Skolinspektionen bedömer att den studie- och yrkesorienterade verksamheten i Hammarbyskolan inte tillgodoser elevernas behov av vägledning inför framtida studie- och yrkesval. Detta gäller såväl elever i den del av verksamheten som bedrivs i Hammarbyskolan Södra som elever i Roma Kulturklass.

Av utredningen framkommer att skolan nyligen anställt en studie- och yrkesvägledare som ska implementera ett studie- och yrkesorienterande arbete på Hammarbyskolan Södra. Vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsyn har detta arbete dock inte påbörjats och eleverna ges inte tillgång till den studie-

Beslut

2016-08-25
25 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

och yrkesvägledning de har rätt till och behov av. Detta gäller bland annat information inför språkvalet.

Utredningen visar också att eleverna i Roma Kulturklass inte har tillgång till någon personal med kompetens att tillgodose deras behov av studie- och yrkesvägledning, då den nyanställda studie- och yrkesvägledare inte har fått något uppdrag att arbeta med den elevgruppen eller stödja lärarna som arbetar i Roma Kulturklass i deras studie- och yrkesvägledande arbete. Mot bakgrund av den bristande måluppfyllelsen och den höga frånvaron i Roma Kulturklass bedömer Skolinspektionen att det är allvarligt att eleverna inte ges vägledning av personal med kompetens för detta. Att eleverna omfattas av studie- och yrkesvägledarens arbete är viktigt för att säkerställa att eleverna tidigt utvecklar förståelse för studiernas betydelse för framtida studie- och yrkesliv.

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Rektorn har enligt läroplanen ett särskilt ansvar för att samverka mellan skolor och arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning. Rektorn har även ansvar för att den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning. Enligt läroplanen ska studie- och yrkesvägledaren, eller den person som fullgör motsvarande uppgifter, vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesvägledande insatser (Lgr11, 2.6 Skolan och omvärlden).

I intervju med elever på Hammarbyskolan Södra framkommer att elever i några årskurser tagit del av studie- och yrkesvägledande insatser inom ramen för undervisningen och att eleverna i årskurs 7 fått kontaktuppgifter till skolans nyanställda studie- och yrkesvägledare. Av intervju med elever i olika årskurser framkommer dock att det beror på elevernas lärare om eleverna fått ta del av studie- och yrkesvägledande insatser eller inte. Detta bekräftar också i Skolinspektionens intervju med lärare på Hammarbyskolan Södra som säger att de inte har något uttalat uppdrag att arbeta med sådana insatser. Även rektorn bekräftar detta. Vidare uppger flera elever på Hammarbyskolan Södra att de inte fått någon information inför språkvalet. Eleverna uppger att de efterfrågat mer information om språken innan de ska välja, men att de inte fått det.

Vid Skolinspektionens intervju med skolans studie- och yrkesvägledare framkommer att hon nyligen anställts och hittills endast presenterat sig för

Beslut

2016-08-25
26 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

eleverna i årskurs 7 på Hammarbyskolan Södra. Studie- och yrkesvägledaren uppger att hon har i uppdrag att utforma en plan för det studie- och yrkesvägledande arbetet på skolan. Studie- och yrkesvägledaren ska även ansvara för information inför språkvalet. Skolinspektionen har tagit del av ett utkast till planen, där aktiviteter för olika årskurser och vem som ska ansvara för dessa framgår. Skolinspektionen har också tagit del av en plan för implementering av planen från och med höstterminen 2016.

Skolans studie- och yrkesvägledare uppger att hennes uppdrag gentemot eleverna i Roma Kulturklass inte har diskuterats. Hur eleverna i Roma Kulturklass ska få tillgång till studie- och yrkesvägledande insatser framgår därmed inte heller i studie- och yrkesvägledarens dokumenterade plan för det kommande arbetet och implementeringen av detta. Enligt studie- och yrkesvägledaren har det inte förts någon diskussion kring hur eleverna, som vid tiden för Skolinspektionens tillsyn går i årskurs 9 i Roma Kulturklass, ska få information inför gymnasievalet. Enligt rektorn har eleverna i Roma Kulturklass vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsyn inte tillgång till någon studie- och yrkesvägledare. Vid intervju med lärarna i Roma Kulturklass framkommer att lärarna själva genomför studie- och yrkesvägledande insatser i alla årskurser, t.ex. pratar om förebilder och vilka skolämnen som är viktiga att kunna om man vill bli något särskilt yrke. Lärarna uppger att de själva informerat elever i årskurs 9 om gymnasievalet och vad man kan söka. Rektorn känner till att lärarna själva arbetar med vägledning för eleverna, men uppger att ingen av lärarna har kompetens eller utbildning för att arbeta med studie- och yrkesvägledande insatser.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart.

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Verksamheten vid Hammarbyskolan uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Stockholms kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa de konstaterade bristerna.

Beslut

2016-08-25
27 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

Skolinspektionen har vid tillsynen av Hammarbyskolan kunnat konstatera allvarliga brister vad gäller elevernas deltagande i utbildningen, i elevhälsans arbete samt arbetet med studie- och yrkesvägledning. Utredningen visar att en stor andel av eleverna i Roma Kulturklass är frånvarande från utbildningen i hög omfattning och under långa sammanhängande perioder. Av tillsynen framgår att såväl huvudmannen som rektorn identifierat problemet med elevernas höga frånvaro och dess koppling till elevernas låga måluppfyllelse, men att några åtgärder för att komma till rätta med bristerna inte vidtagits. Detta bedöms som synnerligen allvarligt då bristerna utgör en kritisk faktor för elevernas möjlighet att nå de nationella målen. Inte minst mot bakgrund av att elevernas måluppfyllelse i förhållande till kunskapskraven varit låg under flera år.

Utredningen visar vidare att elevhälsan vid Hammarbyskolan, utöver skolsköterskans erbjudande av hälsokontroller, inte arbetar gentemot eleverna i Roma Kulturklass, varken med åtgärdande insatser på individuell nivå eller med generellt inriktade insatser inom ramen för ett förebyggande och hälsofrämjande arbete. Detta trots att en stor andel av eleverna under en längre tid uppvisat svårigheter att nå utbildningens mål. Att eleverna i Roma Kulturklass inte får reell tillgång till elevhälsa innebär att de går miste om viktiga insatser som kan stödja elevernas kunskapsutveckling. Om bristerna tillåts fortgå inom detta centrala område är det troligt att bristerna även framöver kan utgöra en begränsning för eleverna i deras möjligheter att nå de nationella målen. Det är därför högst angeläget att bristerna snarast rättas till.

Skolinspektionen har vid tillsynen också funnit brister i det studie- och yrkesvägledande arbetet. Utredningen visar att eleverna i Roma Kulturklass saknar tillgång till personal med kompetens att möta elevernas behov av studie- och yrkesvägledning. Det framkommer att lärarna i Roma Kulturklass själva arbetar med studie- och yrkesvägledande insatser, men rektorn uppger att de saknar kompetens för detta. Att eleverna erbjuds kvalitativ studie- och yrkesvägledning är viktigt mot bakgrund av elevernas låga måluppfyllelse i förhållande till kunskapskraven. Skolinspektionens tillsyn visar också att det finns brister i det studie- och yrkesvägledande arbetet på Hammarbyskolan Södra. Detta då skolans studie- och yrkesvägledare vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsyn inte bedriver ett arbete som kommer alla elever på skolan till del. Vid tidpunkten för tillsynen är det beroende på elevernas lärare huruvida ges studie- och yrkesvägledning och flera av eleverna anser att de får den vägledning de behöver inför sina studieval. Även detta måste åtgärdas. Skolinspektionen ser sammantaget allvarligt på bristerna inom området och

Beslut

2016-08-25
28 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

finner det angeläget att samtliga elever snarast ges den studie- och yrkesvägledning som de har rätt till.

Tillsynen visar vidare att brister inom området förutsättningar för lärande förelegat under en längre tid. Brister avseende elevhälsans arbete har tidigare påpekats av Skolinspektionen i samband med tillsynen år 2013 (se dnr 43-2012:4307) och har nu alltså kunnat konstateras igen. Bristerna kan därmed inte anses vara av tillfällig art. Vidare visar Skolinspektionens utredning att bristerna avseende elevernas deltagande i utbildningen inte heller kan anses vara av tillfällig art.

Att bristerna som påpekats inom detta område fått reella konsekvenser för eleverna i Roma Kulturklass framgår av elevernas bristande kunskapsutveckling. Att eleverna ges det stöd de har rätt till avseende sitt deltagande i utbildningen är en grundläggande förutsättning för elevernas måluppfyllelse och såväl studie- och yrkesvägledande insatser som elevhälsoinsatser utgör viktiga former av stöd för eleverna i att nå kunskapsmålen. Om bristerna tillåts fortgå inom detta centrala område är det därför troligt att bristerna även framöver kan komma att få allvarliga konsekvenser för eleverna. Således är det högst angeläget att bristerna snarast rättas till.

Med hänsyn till bristernas allvar, de konsekvenser bristerna redan har fått och framöver riskerar att få för eleverna och den tid under vilket bristerna har pågått, bedömer Skolinspektionen att bristerna är av sådan art att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Stockholms kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4–6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Se till att
 - o resultaten för samtliga elever på skolan följs upp avseende måluppfyllelse i förhållande till kunskapskraven samt trygghet och studiero,
 - o resultaten från uppföljningen analyseras för att identifiera utvecklingsområden, identifierade utvecklingsområden leder till adekvata utvecklingsåtgärder, som syftar till att öka skolans resultat och måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen för verksamheten,
 - o utvecklingsåtgärderna planeras och genomförs,
 - o påbörjade eller genomförda utvecklingsåtgärder följs upp för att se om de fått avsedd effekt,
 - o uppföljningen, analysen, planeringen och utvecklingsåtgärderna dokumenteras, så att kvalitetsarbetet kan följas över tid.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det inte bedrivs ett dokumenterat och systematiskt kvalitetsarbete vid Hammarbyskolan avseende eleverna i den del av skolans verksamhet som bedrivs i Roma Kulturklass. Av tillsynen framkommer att eleverna i Roma Kulturklass kunskapsresultat har följts upp

Beslut

2016-08-25
30 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

och analyserats samt att åtgärder vidtagits. De åtgärder som satts in har emellertid inte följts upp för att utvärdera om de lett till ökad måluppfyllelse och skolans analys av elevernas låga kunskapsresultat har heller inte alltid följts av utvecklingsåtgärder. Trots att skolan kommit fram till att elevernas höga frånvaro är det huvudsakliga hindret för elevernas måluppfyllelse, kan varken rektor eller huvudman uppge några åtgärder som vidtagits med anledning av detta. Elevernas trygghet och studiero har inte heller följts upp och därmed finns inte heller någon analys eller några utvecklingsåtgärder avseende detta område. Skolinspektionen har därtill inte tagit del av någon dokumentation som visar att kvalitetsarbetet dokumenterats. Det saknas såväl en dokumenterad analys av elevernas kunskapsresultat som en uppföljning och analys av huruvida de åtgärder som lärarna sätter in i verksamheten har lett till ökade kunskapsresultat. Det saknas även dokumentation över de utvecklingsåtgärder som sätts in. Skolinspektionen bedömer vidare att rektorn inte har den insyn i verksamheten som krävs för att kunna ta det yttersta ansvaret för kvalitetsarbetet. Detta mot bakgrund av att Skolinspektionen i sin tillsyn fått uppgifter som pekar på att rektorn, utöver vad som konstaterats ovan, behöver följa upp verksamheten i Roma Kulturklass avseende undervisning och lärande, bedömning och betygsättning, särskilt stöd samt studie- och yrkesvägledarens och elevhälsans arbete för att säkerställa att eleverna får den utbildning de har rätt till. Mot bakgrund av elevernas långvarigt låga kunskapsresultat är det angeläget att rektorn ges förutsättningar att styra verksamheten för att säkerställa att den utvecklas på ett sätt som innebär att eleverna ges likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö.

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Enligt förarbetena till skollagen är arbetet med att utveckla verksamheten en process där en analys och värdering bl.a. av skolans resultat och redan vidtagna åtgärder måste ligga till grund för beslut om åtgärder för förbättring (prop 2009/10:165 sid 304). Vad gäller kravet på dokumentation uttalas i förarbetena att information om resultat och måluppfyllelse, analys av förbättringsområden samt beslut om förbättringsåtgärder rimligen bör ingå i en sådan redovisning (prop 2009/10:165 sid 305).

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) innebär systematiskt och kontinuerligt att

Beslut

2016-08-25
31 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Rektorn bör följa upp varje enskild skolenhets resultat, analysera slutsatserna av uppföljningen samt sätta in åtgärder utifrån analysen. Rektorn bör därtill skapa rutiner och former för dokumentation och sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Skolinspektionens utredning visar att det systematiska kvalitetsarbete som bedrivs på Hammarbyskolan inte inkluderar Roma Kulturklass. I det dokumenterade kvalitetsarbetet för Hammarbyskolan som Skolinspektionen tagit del av – en verksamhetsberättelse för 2015 och en verksamhetsplan för 2016 – presenteras resultat, analys och utvecklingsåtgärder där skillnader mellan Hammarbyskolan Södra respektive Norra framgår. I dokumenten framgår dock inga särskilda resultat som rör eleverna i Roma Kulturklass. Detta trots att Roma Kulturklass skiljer sig från Hammarbyskolan Södra och Hammarbyskolan Norra i och med att en övervägande majoritet av eleverna i årskurserna 6-9 har haft F i flera ämnen i upp till fem terminer i sträck.

Rektorn uppger i intervju att Roma Kulturklass *"har sitt eget årshjul"* och inte följer Hammarbyskolans systematiska kvalitetsarbete. Rektorn uppger i intervju att verksamheten i Roma Kulturklass inte får besökas spontant, och varken rektorn eller huvudmannens representanter har således besökt Roma Kulturklass oannonserat. I svar på Skolinspektionens protokoll från tillsynsbesöken uppger rektorn att anledningen till att besöken måste annonseras beror på att eleverna har undervisning på många andra platser utöver de vanliga undervisningslokalerna. Rektorn uppger i intervju att hon följer upp Roma Kulturklass kunskapsresultat i en resultatdialog med lärarna. Vid resultatdialogen följs resultaten upp på elevnivå, och lärarna beskriver för rektorn vilka projekt de tänkt jobba med framöver. Enligt rektorn beskriver lärarna för henne vad resultatet beror på och hur lärarna tänkt arbeta med eleverna. Enligt rektorn uppger lärarna att elevernas bristande måluppfyllelse beror på elevernas höga frånvaro, men varken grundskolechefen, rektorn eller lärare kan redogöra för några åtgärder som vidtagits för att komma till rätta med elevernas frånvaro, utöver att det förs en dialog kring denna.

Lärarna i Roma Kulturklass uppger att de i lärargruppen diskuterar elevernas måluppfyllelse i de olika ämnena terminsvis. I diskussionerna har lärarna bl.a. identifierat att eleverna har svårigheter att nå målen i svenska som andraspråk, engelska, matematik, hem- och konsumentkunskap och idrott och hälsa, och har utifrån det analyserat orsakerna. I vissa fall redogör lärarna även för åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade resultaten.

Beslut

2016-08-25

32 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart.

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska förenas med vite om förelägandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Verksamheten vid Hammarbyskolan uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Stockholms kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa den konstaterade bristen.

Skolinspektionen har vid tillsynen av Hammarbyskolan kunnat konstatera allvarliga brister i det systematiska kvalitetsarbetet. Skolinspektionen bedömer att rektorn inte styr verksamheten i Roma Kulturklass på det sätt som behövs för att utveckla verksamheten och förbättra de långvarigt låga kunskapsresultaten. Trots att flertalet av de elever som fått betyget F i ett eller flera ämnen gått i Roma Kulturklass i flera år utan att förbättra sina resultat saknas ett aktivt systematiskt kvalitetsarbete där rektorn analyserar orsakerna till elevernas måluppfyllelse och sätter in åtgärder baserade på denna analys. För eleverna innebär detta en risk för att de inte får den utbildning som de enligt skollagen har rätt till.

Tillsynen visar vidare att bristerna avseende skolans systematiska kvalitetsarbete förelegat under en lång tid. Bristerna har tidigare påpekats av Skolinspektionen i samband med tillsynen år 2013 (se dnr 43-2012:4307) och har nu alltså kunnat konstateras igen. Bristerna kan därmed inte anses vara av tillfällig art.

Att bristerna i Hammarbyskolans systematiska kvalitetsarbete fått reella konsekvenser för eleverna i Roma Kulturklass framgår av den bristande kunskapsutvecklingen i samtliga av de ämnen där eleverna under tidigare terminer fått F. En hög andel av eleverna har haft F i mellan 2 till 10 ämnen under fem terminer i följd. Att detta inte tagits om hand inom ramen för Hammarbyskolans systematiska kvalitetsarbete är mycket allvarligt. Om bristerna tillåts fortgå inom detta centrala område är det troligt att bristerna även framöver kan komma att få allvarliga konsekvenser för eleverna. Det är därför högst angeläget att bristerna snarast rättas till.

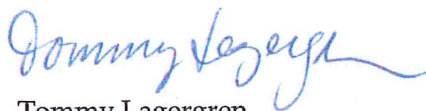
Beslut

2016-08-25
33 (36)

Dnr 43 - 2015:10051

Med hänsyn till bristernas allvar, de konsekvenser bristerna redan har fått och framöver riskerar att få för eleverna och den tid under vilket bristerna har pågått, bedömer Skolinspektionen att bristerna är av sådan art att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

På Skolinspektionens vägnar

Tommy Lagergren
Beslutsfattare

Sara Afifi
Föredragande

Hur man överklagar, se bilaga 3

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Hammarbyskolan

Bilaga 3: Överklagandehänvisning

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Hammarbyskolan

Hammarbyskolan är en kommunal grundskola i stadsdelen Johanneshov i Stockholms kommun. Skolenheten består av Hammarbyskolan Norra med elever i förskoleklass och årskurserna 1-6, Hammarbyskolan Södra med elever i förskoleklass och årskurserna 1-7, samt Roma Kulturklass med tre åldersintegrerade klasser från förskoleklass till årskurs 9. Hammarbyskolan har, vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsyn, totalt cirka 830 elever och verksamheten leds av en rektor.

Bilaga 3: Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande vid vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.